

Göteborgs
Stad

Strategi och plan mot hemlöshet

Årsrapport 2016

– en sammanfattning

Göteborgs Stad

Göteborgs Stad strategi och plan mot hemlöshet 2015–2018

Årsrapport 2016 – en sammanfattning

Fastighetskontoret

Mikael Chrona, mikael.chrona@fastighet.goteborg.se

Erik Gedeck, erik.gedeck@fastighet.goteborg.se

Sammanfattning

Uppföljningen av Göteborgs Stads strategi och plan mot hemlöshet 2015–2018 visar att tre av de fem uppsatta målen har en positiv utveckling och två av målen har en negativ utveckling.

Mål med en positiv utveckling:

- Antalet vräkningar minskar och det gör även antalet barn som berörs av vräkning.
- Antalet personer som skrivs ut från vård/ behandling och saknar bostad minskar.
- Antalet personer som har kommit vidare från kommunens boenden till egen bostad ligger kvar på samma nivå men förväntas öka kommande år.

Mål med en negativ utveckling:

- Antalet personer i akut hemlöshet ökar.
- Antalet hemlösa personer med komplex problematik i form av missbruk och/eller psykisk/fysisk ohälsa ökar.

Göteborgs Stads kartläggning (2016) av hemlösa och utestängda från bostadsmarknaden visar att 3 435 hushåll, 3 926 vuxna och 1 693 barn, betecknas som hemlösa i Göteborg. Detta är en ökning med 3 % jämfört med 2015 års kartläggning. Ökningen bestod till stor del av hushåll som befann sig i akut hemlöshet och som hamnat där av strukturella orsaker snarare än social problematik. Nästan hälften av ökningen bestod av barnfamiljer. De flesta av hushållen är födda utanför Europa vilket gör det rimligt att anta att ökningen till viss del beror på den ökade migrationen.

Göteborgs folkmängd ökade med 8 419 personer under 2016, vilket är den största folkökningen i modern tid. Utbudet av bostäder genom omsättning i befintligt bostadsbestånd och nybyggda bostäder är för lågt trots att bostadsbyggandet under 2016 var det högsta på 20 år. Den stora mängden nyanlända förväntas ge stor befolkningsökning i många av landets kommuner de närmaste åren, så även i Göteborg. Detta innebär med stor sannolikhet att antalet hemlösa på grund av strukturella orsaker kommer att öka de närmaste åren.

Målet om att halvera den akuta hemlösheten bedöms inte uppnås under planperioden och därför har initiativ tagits för att bland annat utöka Bostad först. Göteborg är störst i Sverige när det gäller Bostad först och staden fortsätter att prioritera metoden, som är en viktig del i hemlöshetsplanen. Därutöver har initiativ tagits för att utöka socialtjänstens möjlighet att nominera barnfamiljer till AB Framtidens pågående satsning om 500 lägenheter till bostadslösa barnfamiljer. Hittills har cirka 200 lägenheter anvisats och över 400 barn fått en fast bostad. Detta är två effektiva metoder för att minska den akuta hemlösheten men det behövs fler åtgärder för att halvera den akuta hemlösheten under planperioden.

Fastighetsägare i Göteborg har en avgörande roll i att förbättra livsvillkoren för stadens hemlösa och under 2016 har de lämnat fler lägenheter till vuxna och familjer med barn som befinner sig i hemlöshet. Dessutom har de medverkat till att antalet vräkningar som berör barn minskat kraftigt. Utöver detta har AB Framtiden i sin nya uthyrningspolicy tagit bort kravet på inkomst samt ökat möjligheterna för hushåll med skulder att kunna teckna kontrakt.

Stadsdelarnas nettokostnad för boende inom individ- och familjeomsorg uppgick 2016 till 819 miljoner kronor. Detta innebär att nettokostnaden fortsätter att öka, men i en lägre takt än tidigare år. Ambitionen i planen är att kostnader för socialt boende på sikt ska minska.

1 Inledning

Göteborgs Stads strategi och plan mot hemlöshet 2015-2018 sätter upp tydliga och konkreta mål för stadens hemlöshetsarbete. Hemlöshetsplanen har en ambitiös målsättning och innehåller en bredd av åtgärder för att motverka och förhindra hemlöshet. Planen genomsyras även av att grunden för att lösa individens hemlöshetsproblem bör vara en egen bostad först istället för att bostaden ska vara målet när övriga problem är lösta.

Göteborgs Stads strategi och plan mot hemlöshet omfattar en nollvision, fem mål, tre strategier och en handlingsplan med 23 aktiviteter för att minska hemlöshet. Syftet med planen är att ge en samlad beskrivning av hur Göteborg ska gå tillväga för att minska hemlösheten fram till 2018. En tydlig ambition i planen är att inga barnfamiljer ska behöva vräkas då Staden i sitt arbete med hemlösa familjer har ett tydligt barnperspektiv.

I planen presenteras en sammanställning av mål och aktiviteter inom tre strategiområden; intensifiera det vräkningsförebyggande arbetet, öka användandet av långsiktiga lägenhetsboenden samt stärka och utveckla ledning och styrning i kommunens hemlöshetsarbete. Mål har tagits fram med utgångspunkt i Socialstyrelsens definition av hemlöshet och stadens budget för 2014.

Kommunfullmäktige beslutade den 7 maj 2015 att anta Göteborgs Stads strategi och plan mot hemlöshet 2015-2018 (§ 6 Dnr 1410/14). Fastighetsnämnden har i uppdrag att samordna genomförandet av handlingsplanen.

Rapporten är en samlad årsuppföljning av Göteborgs Stads strategi och plan mot hemlöshet 2015–2018. Underlaget används för återrapportering till: bogruppen, ledningsgruppen för bostadsförsörjning för särskilda grupper, fastighetsnämnden och kommunstyrelsen.

Mål

1. Staden ska halvera antalet personer som befinner sig i akut hemlöshet
2. Antalet personer som vräks från sin bostad ska minska
3. Antalet personer som skrivs ut från vård eller behandling och saknar bostad ska minska
4. Antalet hemlösa personer med komplex problematik i form av missbruk och/eller psykisk/fysisk ohälsa ska minska
5. Fler personer som bor i kommunens boenden ska få egen bostad

Strategier

- Staden ska intensifiera det vräkningsförebyggande arbetet
- Staden ska öka användandet av långsiktiga lägenhetsboenden som leder till eget boende
- Staden ska stärka och utveckla ledning och styrning i kommunens hemlöshetsarbete

2 Uppföljning av mål

Göteborgs Stads kartläggning av hemlösa och utestängda från bostadsmarknaden¹ visar att 3 435 hushåll, 3 926 vuxna och 1 693 barn, betecknas som hemlösa i Göteborg. Detta är en ökning med 3 % jämfört med 2015 års kartläggning. Ökningen bestod till stor del av hushåll som befann sig i akut hemlöshet och som hamnat där av strukturella orsaker snarare än social problematik. De flesta av hushållen är födda utanför Europa vilket gör det rimligt att anta att ökningen till viss del beror på den ökade migrationen. Nästan hälften av ökningen bestod av barnfamiljer. Sammanlagt har antalet barnfamiljer som befinner sig i hemlöshet passerat 700 hushåll vilket gör att de nu står för en femtedel av det totala antalet hemlösa i staden. Av det totala antalet hemlösa i kartläggning var andelen ensamhushåll 73 % och andelen barnfamiljer 26 %.

Mål	2015	2016	2017	2018	Bedömning av förväntad måluppfyllelse 2018	Eventuell kommentar
1. Staden ska halvera antalet personer som befinner sig i akut hemlöshet[1]	828	968			 Ingen	Socialstyrelsens definition av akut hemlöshet (sit.1)
2. Antalet personer som vräks från sin bostad ska minska[2]	135	106			 God	Avhysning via Kronofogden
– antalet barn berörda av avhysning	26	9			 God	
3. Antalet personer som skrivs ut från vård eller behandling och saknar bostad ska minska[1]	270	252			 God	Personer som saknade bostad vid utskrivning april 2015 & april 2016
4. Antalet hemlösa personer med komplex problematik i form av missbruk och/eller psykisk/fysisk ohälsa ska minska[1]	1 898	1 997			 Svårbedömd	Socialstyrelsens definition av hemlöshet som omfattar fyra olika situationer
5. Fler personer som bor i kommunens boenden ska få egen bostad[3]	277	273			 God	Hushåll som har övertagit till eget hyresavtal från kommunalt kontrakt

[1] Hemlösa och utestängda från bostadsmarknaden april 2015 och april 2016

[2] Kronofogden

[3] Fastighetskontoret

Socialstyrelsens nationella kartläggning av hemlöshet och utestängning från bostadsmarknaden äger rum 3-9 april 2017. Därför utgår stadens kartläggning detta år. Jämförelser mellan Socialstyrelsens och Göteborgs kartläggningar får endast göras med försiktighet då kretsen av uppgiftslämnare skiljer sig åt. I stadens kartläggning har också definitionen för situation 4 – *Eget ordnat kortsiktigt boende* justerats för att förtydliga gränsdragningen för uppgiftslämnarna. En målgrupp som kommer ha inverkan på de närmaste årens kartläggningar är nyanlända som kommer till Göteborg via den nya bosättningslagen².

¹ Göteborgs Stad – Hemlöshet och utestängning från bostadsmarknaden april 2016, www.goteborg.se

² Lag (2016:38) om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning. Staden har hittills ordnat boendelösningar i form av genomgångslägenheter inom ordinarie bostadsbestånd, mellanboendeformer av skilda slag och akuta boendelösningar av sovsalsmodell.

2.1 Staden ska halvera antalet personer som befinner sig i akut hemlöshet

I april 2016 fanns 816 hushåll med 968 vuxna personer och 512 barn i akut hemlöshet, vilket är en ökning med 97 hushåll jämfört med föregående års kartläggning. Av dessa bodde 37 personer i offentliga utrymmen eller utomhus. Andelen ensamhushåll var 73 % medan andelen barnfamiljer var 26 %. Andelen barnfamiljer i akut hemlöshet var högre än för andra situationer. Andelen hushåll som är födda utanför Europa är över-representerade i akut hemlöshet jämfört med hushåll födda i Sverige.

För 77 hushåll³ behövdes ett nytt boende på grund av våld i nära relationer, vilket är en ökning med 10 hushåll jämfört med 2015 års kartläggning. Av dessa var 24 barnfamiljer varav samtliga var ensamstående förälder. De flesta var kvinnor, vilket bekräftar bilden av att våld i nära relationer är en betydligt vanligare orsak till hemlöshet bland kvinnor än bland män⁴.

Målet om att halvera den akuta hemlösheten bedöms inte uppnås då utbudet av lediga bostäder inte tillgodoser det ökade behovet. Till detta kommer bosättning för nyanlända flyktingar med uppehållstillstånd enligt den nya anvisningslagen, som gäller från och med mars 2016. Göteborgs Stad ordnade boendelösningar för samtliga 831 nyanlända som anvisades under 2016. Merparten i genomgångslägenheter inom ordinarie bostadsbestånd, vissa i mellanboendeformer av skilda slag och ett fåtal i akuta boendelösningar av sovsalsmodell. Kommunalet för 2017 är 1 376 personer, men antalet personer kommer troligtvis att revideras.

Utöver detta tillkommer mottagande av flyktingar som beviljats uppehållstillstånd och som är bosatta i kommunen under asyltiden i eget ordnat boende (EBO). Dessa bor ofta inneboende eller med ogiltiga andrahandskontrakt och i många fall i trånga miljöer.

Göteborgs folkmängd ökade med 8 419 personer under 2016, vilket är den största folkökningen i modern tid. Utbudet av bostäder genom omsättning i befintligt bostadsbestånd och nybyggda bostäder är för lågt trots att bostadsbyggandet under 2016 var det högsta på 20 år. Den stora mängden nyanlända förväntas ge stor befolkningsökning i många av landets kommuner de närmaste åren, så även i Göteborg. Detta innebär med stor sannolikhet att antalet hemlösa på grund av strukturella orsaker kommer att öka de närmaste åren.

För ökad måluppfyllelse har initiativ tagits för att utöka Bostad först, från 20-30 till 55 nya lägenheter under 2017. Göteborg är störst i Sverige när det gäller Bostad först och staden fortsätter att prioritera metoden, som är en viktig del i hemlöshetsplanen. Därutöver utökas nomineringsspåret inom AB Framtidens satsning med 500 lägenheter till bostadslösa barnfamiljer, vilket innebär att 75 % av lägenheterna går via nomineringar från socialtjänsten och 25 % via Boplats. Hittills har cirka 200 lägenheter anvisats och över 400 barn fått en fast bostad. Detta är två effektiva metoder för att minska den akuta hemlösheten, men det behövs fler åtgärder för att halvera den akuta hemlösheten under planperioden.

	2015	2016	2017	2018
Antal akut hemlösa personer (vuxna)	828	968		
Förändring i %	-	17 %		

Källa: Hemlösa och utestängda från bostadsmarknaden april 2015 och april 2016.

³ Varav 71 hushåll bodde i skyddat boende, vilka innefattade 41 barn.

⁴ Hemlöshet – många ansikten, många ansvar. Socialstyrelsen 2010.

2.2 Antalet personer som vräks från sin bostad ska minska

Kronofogdens statistik visar att antalet vräkningar 2016 har minskat med 21 % och antalet barn berörda av avhysning har minskat med 65 % jämfört med föregående år.

	2015	2016	2017	2018
Antal verkställda avhysningar	135	106		
Barn berörda av avhysning	26	9		

Källa: Kronofogden. Av de nio barn som var berörda av avhysning under 2016 var tre permanent boende, tre var växelvis boende och tre var umgängesbarn.

2.3 Antalet personer som skrivs ut från vård eller behandling och saknar bostad ska minska

Årets kartläggning visar att antalet personer som saknar boende när de lämnar vård och behandling vid utskrivning har minskat med 18 hushåll, från 252 hushåll 2015 till 207 hushåll 2016. Uppföljningen visar att det finns ytterligare förslag för att förbättra samverkan mellan Göteborgs Stad och Kriminalvården/VGR. Detta för att förhindra att bostadslösa personer skrivs ut och hamnar i akut hemlöshet.

	2015	2016	2017	2018
Antal personer som skrivs ut från vård eller behandling och saknar bostad	270	252		

Källa: Hemlösa och utestängda från bostadsmarknaden april 2015 och april 2016.

2.4 Antalet hemlösa personer med komplex problematik i form av missbruk och/eller psykisk/ fysisk ohälsa ska minska

Antalet hushåll där det förekommer missbruk eller ohälsa har ökat med 5 % jämfört med 2015 års kartläggning. Det är ovanligt att missbruk förekommer hos familjer med barn. Däremot finns det en grupp i akut hemlöshet som varit hemlösa en längre tid, med mer omfattande behov och komplex problematik. Denna grupp benämns ibland som kroniskt hemlösa⁵. Gemensamt är att de lever i akut hemlöshet, varit hemlösa längre än ett år, har ett pågående missbruk och/eller en psykisk ohälsa. Totalt omfattades cirka 260 hushåll av dessa kriterier i 2016 års kartläggning varav i princip samtliga var ensamhushåll. Stadens Bostad först verksamheter⁶ har utökats till cirka 60 lägenheter, men trots detta är efterfrågan större än utbudet.

	2015	2016	2017	2018
Antal hushåll med missbruksproblem och/eller psykisk/fysisk ohälsa	1 898	1 997		

Källa: Hemlösa och utestängda från bostadsmarknaden april 2015 och april 2016.

2.5 Fler personer som bor i kommunens boende ska få egen bostad

Antalet hushåll som har fått överta till förstahandsavtal ligger kvar på samma nivå som föregående år. Statistiken visar antalet hushåll med kommunalt kontrakt⁷ som har fått överta förstahandsavtalet. Totalt sett förfogar kommunen över 3 000 boendeplatser och

⁵ www.hudexchange.info/resource/4847/hearth-defining-chronically-homeless-final-rule/

⁶ Bostad först inom Social resursförvaltning och ett lokalt projekt (BODIL) i stadsdelen Askim-Frölunda-Högsbo. I BODIL utförs stödet till den enskilde av Stadsmissionen.

⁷ Ett kommunalt kontrakt innebär att Göteborgs Stad genom fastighetskontoret tecknar ett hyresavtal med en fastighetsägare. Fastighetskontoret hyr sedan ut i andra hand till ett hushåll och förvaltar hyresavtalet fram till överlåtelse till eget avtal med fastighetsägaren.

lägenheter med varierande grad av stödinsatser. Utöver detta finns det ytterligare personer som har flyttat vidare till en egen bostad från ett boende som kommunen har ordnat. För dessa för personer finns det uppgifter på individnivå men det saknas en sammanställning för hela staden. Staden ska öka användandet av långsiktiga lägenhetsboenden som leder till eget boende, vilket borde medföra att fler personer får överta till eget hyreskontrakt under kommande år.

	2015	2016	2017	2018
Antal hemlösa hushåll som har fått tillgång till en bostad på ordinarie bostadsmarknad	277	273		

Källa: Fastighetskontorets bostadsenhet

2.6 Nettokostnad för socialt boende

Stadsdelarnas nettokostnad för boende inom individ- och familjeomsorg uppgick 2016 till 819 miljoner kronor. Detta innebär att nettokostnaden fortsätter att öka, men i en lägre takt än tidigare år. Ambitionen i planen är att kostnader för socialt boende på sikt ska minska.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Nettokostnad socialt boende (mnkr)	536	615	727	819		
Förändring i %	-	15 %	18 %	13 %		

Källa: Stadsledningskontoret

2.7 Åtgärder för ökad måluppfyllelse

Barnfamiljer som är hemlösa av strukturella orsaker

Antalet barnfamiljer som befinner sig i hemlöshet har i årets kartläggning passerat 700 hushåll vilket gör att de nu står för en femtedel av det totala antalet hemlösa i staden. Av dessa befinner sig cirka 200 barnfamiljer (cirka 500 barn) i akut hemlöshet på tillfälliga boenden. Därför är AB Framtidens satsning med 500 lägenheter under två år till bostadslösa barnfamiljer en mycket viktig insats som genomförs i två spår. Det första spåret är att bostadslösa barnfamiljer söker förtur till lägenhet via Boplats. Det andra spåret är nomineringar av barnfamiljer från stadsdelarna via fastighetskontoret. Från starten fördelades hälften av lägenheterna i vardera spår men från den 1 november 2016 lämnas tre fjärdedelar av lägenheterna via nomineringsspåret. Satsningen har hittills möjliggjort att cirka 200 bostadslösa barnfamiljer har fått en ny bostad. Vid årsskiftet hade över 400 barn erbjudits möjlighet till ett boende med förstahandskontrakt. Satsningen pågår fram till årsskiftet 2017/2018. Det finns inga ytterligare politiska beslut om en eventuell förlängning eller utökning av satsningen. Det är angeläget att kommunen tar ställning till eventuell förlängning av satsningen eller överväger andra åtgärder för att möta bostadsbehovet för målgruppen bostadslösa barnfamiljer.

Personer med komplex problematik i akut hemlöshet

En av aktiviteterna i hemlöshetsplanen är att utöka Bostad först med 20-30 lägenheter per år. Det är en satsning som syftar till att minska antalet hemlösa personer som lever i akut hemlöshet och har varit hemlösa länge samt har ett pågående missbruk och/eller psykisk ohälsa. Totalt omfattades cirka 260 personer av dessa kriterier i den senaste kartläggningen. Dessa personer har inte kunnat tillgodogöra sig den hjälp som staden erbjuder för att komma vidare till en egen bostad. Satsningen omfattar ett begränsat antal lägenheter i förhållande till det verkliga behovet och därför utökas antalet lägenheter till 55 stycken under 2017. Beräkningar visar även att Bostad först är ett kostnadseffektivt arbetssätt i relation till andra akuta boendelösningar.

Förhindra att personer vräks från sin bostad

En tydlig ambition i staden är att inga barnfamiljer ska behöva vräkas. Kronofogdens statistik för Göteborg visar att antalet vräkningar har minskat med 21 % och antalet barn berörda av avhysning har minskat med 65 % jämfört med föregående år.

Den allmännyttiga bostadskoncernen AB Framtiden, förvaltare av cirka hälften av alla hyresrätter i Göteborg, har inte vräkt några barnfamiljer under åren 2015-2016. För att intensifiera det vräkningsförebyggande arbetet anordnade Göteborgs Stad, Kronofogden och Länsstyrelsen inspirationsdagar under hösten 2016. Detta i syfte att inspirera och utveckla det lokalt vräkningsförebyggande arbetet bland hyresvärdar och tjänstemän.

Ökad samverkan för att motverka och minska hemlöshet

April 2016 genomfördes en unik konferens om hemlöshet med världsledande expert inom Bostad först, politiker och beslutsfattare i Göteborg. För första gången arrangerade Göteborgs Stad och den idéburna sektorn en gemensam dag om hemlöshet för stadens politiker, tjänstemän och frivilligkrafter.

April 2017 planeras en halvtidsavstämning av stadens hemlöshetsplan. Inbjudna är ett 60-tal personer från stadens förvaltningar, allmännyttiga bostadsbolagen, idéburna organisationer och Kronofogden. Alla på olika sätt involverade i det gemensamma målet att minska hemlösheten i staden. Syfte med dagen är ökad samverkan, kunskaps-spridning, erfarenhetsutbyte och att få inspel i det fortsatta arbetet med att minska och motverka hemlösheten i Göteborg.